

FOTO: ROBERT HEEMSKERK, schinkelbos, 29-06-2009

Juvenile Grasmus

hiervan is nu geheel aan Landschap Noord-Holland overgedragen. Sinds 2007 is het maaiwerk in begin juni niet meer aan de orde. Vlak voor terugkeer van rietvogels zoals de Kleine Karekiet maait Waternet nu de waterlopen die noodzakelijk zijn voor een goede afwatering van het gebied aan één zijde, zodat hier geen interessante vegetatie aanwezig is om in te gaan nestelen. Hierdoor kan dan ook worden ingegrepen als de waterloop voortijdig dreigt dicht te groeien met waterplanten, zonder dat hiervoor broedsels hoeven te worden verstoord. Afgelopen jaar deden de Kleine Karekieten het beter dan ooit.

Geraadpleegde literatuur

Van Dijk, A.J. 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (broedvogelinventarisaties in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
SOVON Nieuws, jg. 21, 2009 nr. 3

Eén, twee,... veel parkieten!

Roelant Jonker

FOTO: ROELANT JONKER

SOVON en City Parrots organiseerden in januari 2010 een Europese telling van de Halsbandparkiet, een veel besproken exoot die sinds een halve eeuw voorkomt in Nederland. Doel is om de verspreiding en populatiegroei van deze soort goed in kaart te brengen. Door vergelijkingen met voorgaande tellingen in 2004 en 2006 kan een idee gevormd worden over wat ons voor de Halsbandparkiet in de toekomst valt te verwachten.

Hoe tel je Halsbandparkieten? Deze vogels hebben de gewoonte zich 's avonds massaal te verzamelen in zogenaamde slaap- of roestplaatsen waar de hele populatie uit de wijde omgeving de nacht doorbrengt. In Nederland zijn er slaapplaatsen bekend in Den Haag, Rotterdam, Utrecht en Haarlem. In Amsterdam zijn het er twee, één aan de Plesmanlaan in Slotervaart en één aan de Buiksloterweg in Noord.

Het toeval wil dat de slaapplaatsen buiten Amsterdam redelijk overzichtelijk zijn. De parkieten vliegen in de schemering groepsgewijs van een beperkt aantal richtingen naar de slaapplaats en laten zich zo makkelijk tellen.

De Amsterdamse situatie is anders. Allereerst zijn er twee slaapplaatsen die onderling vogels uitwisselen. Om een goed overzicht van het aantal parkieten te krijgen moeten beide plaatsen tegelijkertijd worden geteld. Bovendien zijn de slaapplaatsen redelijk uitgestrekt; ze liggen verspreid over meerdere bomen langs de aanwezige waterkant. Bij andere plaatsen in Nederland beperken ze zich tot één of twee bomen.

Deze factoren vereisen dat voor het tellen voldoende bekwame tellers en dito administrateurs beschikbaar zijn. Geen gemakkelijke taak in Amsterdam. Of dat nu ligt aan de impopulariteit van deze exoot of frustratie met eerdere telopogingen die in het honderd liepen kan ik moeilijk beoordelen. Toch lukte het om een aantal mensen enthousiast te krijgen om aan deze Europese actie deel te nemen. Er werd zelfs verschillende malen geteld. Primeur was de ochtendtelling van Sjaak Schilperoord. Hij kwam in de ochtend van maandag 11 januari op 1582 vogels die vanuit de slaappleaats aan de Buiksloterweg over Het IJ via Nemo en Centraal Station de weg naar de stad vonden. De zondagavond daarvoor werden op de slaappleaats aan de Buiksloterweg 2666 exemplaren genoteerd door Tim van Nus en Ruud Vlek. Aan de Plesmanlaan kwamen Jan van Blanken en Teun van Dijk samen op 1110 slapers. Totaal van deze avond: 3776 Halsbandparkieten.

De vogels aan de Buiksloterweg werden echter anders geteld dan elders in het land. Hier werden niet de invliegende vogels geteld maar zittende vogels in de bomen. Met maar twee mensen beschikbaar was een andere manier ook niet haalbaar. Om een betere vergelijking met de resultaten elders in het land mogelijk te maken stelde ik voor om het volgende weekend nogmaals te tellen waarvoor enkele vrijwilligers van de Haagse telploeg zich bereid hadden gevonden om te assisteren in Amsterdam.

Met speciale dank aan Ruud Vlek, Suzanne Lubbe, Willem van Esch, Grace Innemeer, Wendy van Rooy, Tim van Nus, Jan van Blanken, Teun van Dijk en Arjen van Krimpen konden op zondagavond 17 januari 4288 invliegende parkieten worden geteld op beide Amsterdamse locaties tezamen. Daarbij bevonden zich circa 50 Grote Alexanderparkieten.

Als controle werd aan de Buiksloterweg ook nog de zittende vogels geteld. Dit bracht een verschil van zo'n 30 procent aan het licht tussen beide telmethoden. Er werden beduidend minder zittende vogels geteld dan er binnenvlogen. Welke methode de beste resultaten geeft, bleek een punt van hevige maar gemoedelijke discussie tussen de Haagse en Amsterdamse delegaties. Als altijd ligt ook hier de waarheid vast ergens in het midden. Omdat in Den Haag en elders in Europa het gebruikelijk is de invliegende vogels te tellen, is het van belang ook dat cijfer te verkrijgen voor Amsterdam. Wat het exacte aantal ook mag zijn is dan minder belangrijk dan het gebruik van een identieke telmethode. Zo kunnen immers trends tussen de verschillende locaties en tussen jaren vergeleken worden.

Het aantal getelde Halsbandparkieten per stad op 10 januari 2010

stad	aantal
Den Haag	5007
Amsterdam	3776
Rotterdam	540
Haarlem	410
Utrecht	69
totaal	9802

In de steden Den Haag, Amsterdam, Rotterdam, Haarlem en Utrecht samen werden op 10 januari bijna 10.000 Halsbandparkieten op hun gezamenlijke slaappleaatsen geteld, zie de tabel. Indien gerekend zou worden met het Amsterdamse aantal van 17 januari, zou het totaal maar liefst 10.314 worden.

Dit aantal is bijna een verdubbeling van het aantal parkieten dat in 2004 werd geteld. Toen leverde een landelijke telling op slaappleaatsen 5400 parkieten op. De resultaten van andere tellingen in Europa zijn nog niet compleet.

Om een beter inzicht te krijgen in de populatieontwikkeling van de Halsband- en Grote Alexanderparkieten is er het streven elk kwartaal een telling te doen en een vaste ploeg tellers met ervaring met de Amsterdamse parkietenpopulatie op te bouwen. Vrijwilligers kunnen zich aanmelden via director@cityparrots.org.

Opvetten en wegwezen

Naturalis & Vogelbescherming Nederland

In museum Naturalis in Leiden is een tentoonstelling over vogeltrek te bezichtigen: Opvetten en wegwezen. De tentoonstelling, een samenwerkingsverband met Vogelbescherming Nederland, bevat meer dan 200 trekvogels uit de collectie van Naturalis. Het vertelt over de unieke prestatie die vogels op trek leveren en de bedreigingen waarmee ze geconfronteerd worden.

FOTO: DO VAN DIJK

Jaarlijks vliegen tientallen miljoenen trekvogels door, naar of uit ons land. Van broedgebied naar winterverblijf en omgekeerd. Niet om de kou te ontvluchten, maar om op een plek te komen waar in de winter voldoende voedsel voorhanden is. Een enorme fysieke prestatie; de vogels vliegen vaak duizenden kilometers. Om energie te hebben voor de lange vluchten eten veel vogelsoorten zich voor een trektocht letterlijk vet, soms met een verdubbeling van hun gewicht tot gevolg; een proces dat opvetten wordt genoemd.

In de tentoonstelling 'Opvetten en wegwezen' staan de vogels ingedeeld op de afstand die ze afleggen. Een aantal vogels vertelt het verhaal over de trektocht die ze onderneemt. De Noordse Stern bijvoorbeeld is de kampioen onder de trekvogels; hij vliegt in drie maanden tijd van de Noordpool naar de Zuidpool. De tentoonstelling laat zien wat er allemaal bij komt kijken om de trektocht te ondernemen: de verschillende vliegtechnieken die de vogels gebruiken, de timing van vertrek en de oriëntatie tijdens de trek, maar ook de gevaren onderweg; van grote stormen tot hoogspanningsmasten en van roofdieren tot boortorens.

In Nederland wordt veel onderzoek gedaan naar trekvogels. Door wetenschappers, maar ook door vogelliefhebbers die vrijwillig bijdragen leveren door middel van waarnemingen en tellingen. Deze informatie is essentieel om de vogeltrek beter te begrijpen en de juiste beschermingsmaatregelen te nemen. In de tentoonstelling is een aantal voorbeelden van dergelijk onderzoek te vinden.

Tentoonstelling: vrijdag 19 februari 2010 t/m zondag 2 januari 2011

Adres: Naturalis, Darwinweg 2, Leiden (10 minuten lopen vanaf station Leiden Centraal; parkeren kost €3,-)

Openingstijden: di-vr 10-17 uur; za-zo & feestdagen: 10-18 uur; schoolvakanties: dagelijks 10-18 uur

Toegangsprijzen: vanaf 18 jaar: €11,-; leden VBN €2,- korting op vertoon ledenpas

Kijk voor meer informatie op naturalis.nl.